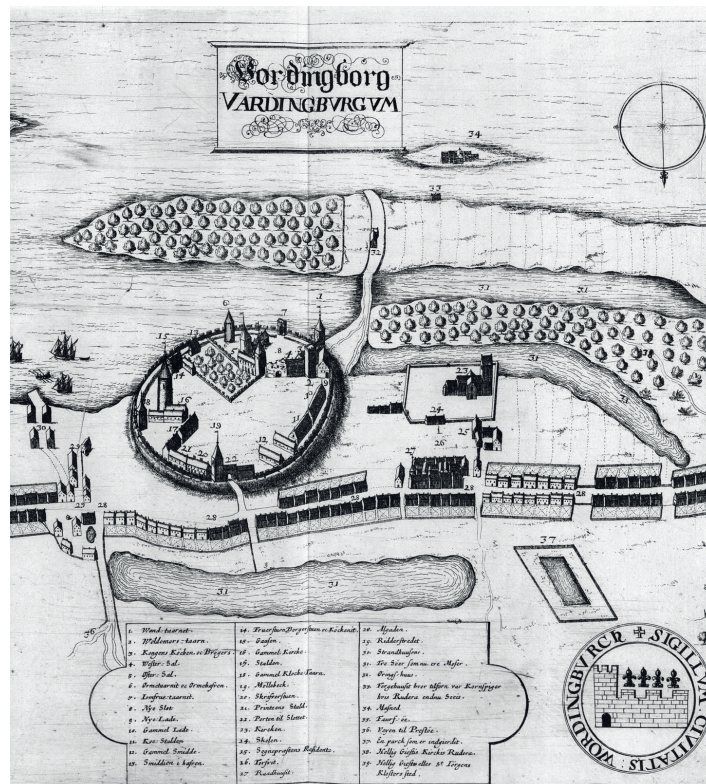

DEN VORDINGBORGSKE KONGRES

Torsdag 11. februar 1658 påbegyndtes "forhandlingerne" i Vordingborg. De fandt formentlig sted i Østre Sal på centralborgen. Holberg refererer Carl Gustavs overvejelser om, hvor langt han kunne gå i afpresningen, og fortsætter så (Holbergs danmarkshistorie fra 1735, citeret efter 1856-udgaven):

Disse Betragtninger bevægede Carl Gustav at træde udi Conference om Fred til Vordingborg. Jeg har forhen viiset, at paa Danneemarks vegne i den Henseende didhen var komne Joachim Gersdorf og Christen Skeel. Med dem beordrede Carl Gustav tvende af sine at conferere, nemlig Corfitz Ulfeld og Steen Bielke, Ulfeld havde raadet kongen af Sverrig ingen Fred at indgaae med Danneemark, men søge at bemægtige sig samme Rige, og derfor uden Forhaling at rykke mod Kiøbenhavn, hvor han foregav, at Portene vilde strax aabnes, efterdi der var ingen Forstaaelse mellem Kong Friderik og Adelen. Pufendorf siger at Ulfeld havde givet dette violente Raad i saadan Henseende. Han hadede den Kongelige Familie, men inderligen elskede sit Fædermeland, søgte derfor at skille Kong Friderik ved Riget, og at bringe det til en Tid under Sverrig, forhaabende det med Tiden skulde hendes det samme, som var skeed udi den gamle Rigernes Forening, nemlig at Danneemark skulde blive Hoved=Riget; eller, om Kongen endelig vilde residere udi Sverrig, at han selv skulde blive Statholder i Danneemark. Jeg vil lade denne Autoris Betænkning staa ved sit Værd, og alleene sige dette, at det er underligt at elske sit Fædermeland inderligen, og tillige med at arbejde paa at bringe det under et fremmed Herredom, helst, saasom det var gandske uvist, hvad Forandring der udi Fremtiden vilde skee. Men hvad som end kunde være Ulfelds Henseende ved dette Raad, saa blev det denne Gang ikke efterfuldt, hvorudover der meenes, at Ulfeld fattede Kaaldsindighed mod Kongen af Sverrig, og at han fra den Tid søgte hemmeligen at hindre hans Interesse. Nogle af de Danske, som endda havde gode Tanker om Ulfeld, glædede sig over, at han var af Sverrig udnævnt til Freds Commissarius, saasom de troede, at han derved skulde søge Leilighed at beviise sit Fædermeland nogen Tieneste, og bane sig Vei til Kongens Naade igien; men man seer, at Kong Friderik var af andre Tanker; thi han forlangede indstændigen [side 168 til 169] at Ulfeld maatte ikke bruges til dette Værk, saasom det var haanligt for Riget at lade sig foreskrive Love af en rebellisk Undersaatt. Carl Gustav vilde dog ikke føje ham derudi, saa at det synes, at han har haft Behag i at insultere Nationen i denne slette Tilstand. Han veigrede sig ogsaa ved at tage den Hollandske Minister van Beuningen til Mediateur, saasom han holdt samme Mand for Stifter og Promotor til Krigen. Da Commissarierne vare samlede, søgte de Danske med stor Veltalenhed at persvadere Kongen af

Vordingborg i 1658. Resens prospekt

Sverrig til at lade see Generositet udi denne Tilstand, og at forbinde sig den Danske Nation ved at give de erobrede Provincier og Stæder tilbage. Til denne Proposition da Corfitz Ulfeldt rystede med Hovedet, begyndte man at tilbyde en stor Sum Penge, hvilket Forslag han i lige Maade forkastede, og bød dem at gjøre Alvor af Sagen og træde til solide Ting. Endeligen, da de Danske omsider tilbøede Skaane, Halland og Blegind, søgte Ulfeld, at nu kunde han see, at de begyndte at tale lidt Alvor, men det vilde meere til; thi de maatte ogsaa lægge hertil Bornholm, Anholt, Lessøe, Hveen og Saltholmen, item Dyttersken, det Herskab Pinnenberg, de trende Stifter i Norge, Bahuus, Trundhiem og Aggershuus, item den halve Part af den Øresundske Told, tolv af de beste Krigs=Skibe og endeligen en Million Rdlr. i Penge. Derforuden forlangede han, at de skulde renoncere paa alle de Forbund, som de havde sluttet Sverrig til Præjudice, udelukke alle Fremmede fra Øster=Soen, fornøje Hertugen af Gottorp, saa vel som sig selv, pleje og indquartere det svenske Krigs=Folk, og overlade deres egne til Svensk Tieneste. Videre forlangede han, efter den Oldenburgske Greves Død at nogle Lands=Byer paa den anden Side Weseren skulde lægges til Stift Bremen. Under Trundhiems Stift vilde han ogsaa skulde forstaae Findmarken, Lapland, Wardehuus og alle omliggende Øer. At de Svenske Skibe, som passerede igiennem Sundet, skulde til intet andet forbindes, end at fremviise deres Reise=Pass, og i det øvrige ingen Visitation være undergivne. At de Danske ingen Frihed skulde have til at slutte noget Forbund, den Svenske Frihed til Præjudice i

Øresund, saasom tilforn var skeed ved Redemtions-Tractaten. Videre, at, ligesom de Svenske Skibe hilsede Kronborg, saa skulde ogsaa de Danske salutere Helsingborg etc. Jeg troer neppe, at der udi nogle 100 Aars Historie skal findes Exempel paa, at en Nation har forlangt saadanne Conditioner af en anden. De Vilkor, som de Engelske Konger forud Edvardus 3 og Henricus 5 ved Freds=Tractater stipulerede sig af Frankrig, vare vel store, men ikke saa exorbitante, som disse. Derforuden havde de Engelske Konger ved Successions-Ret vigtige Prætensioner paa den Franske Krone, saa at det var meere i den Henseende end til deres Vaabens Rett de forlangede saadanne Ting. De Svenske derimod havde aldeles ingen Prætensioner paa Danneemark, tvertimod de havde for nogle Aar siden temmeligen klippede samme Rige. Skaane, Halland, Blegind, heele Norge og de beste Fæstninger i Danneemark vare endda urørte, og dog forlangede de meere end den halve Deel af Rigerne, og der=[side 169 til 170]foruden søgte at foreskrive saadanne Love, hvoraf de siden steds kunde finde Prætext til at tage den øvrige halve Deel bort. Man seer heraf at Carl Gustav ikke var den Herre, der lod sig nøje med een eller to Retter, men at han gjorde reent Bord, hvor han kom, og det var ham ikke om at gjøre, at sætte sit eget Rige udi Sikkerhed, men at undertvinge en Nation efter en anden. Den Engelske Minister Philipp Meadow, endskiønt Engeland paa de Tider var Danneemark ikke synderligen bevaagen, blev saa ophidsed over denne Paastand, at han glemte sig selv, og i Commissariernes Paahør sagde overlydt, at de Svenske begierede ubillige

Ting. Derudover blev Kong Carl meget fortørnet, holdende for, at han havde overtraad sit Embede; thi, at sige de Svenske Commissarier i eenrum saadant, var noget som man kunde fordrage, men udi begge Parters Nærværelse at lade falde saadanne Ord, var at gjøre sig i Steden for Underhandler til Dommer. Dette lod Højstbemaeldte Konge ham tilkiende give ved Ped. Julius Cojet, og truede at referere det til Protector Cromwel. Den gode Meadow blev derover saa forskrækket, at han bad om Forladelse, bekiendte, at hans Lykke stod i Kongens Hænder, og begiærede, at saadant ikke maatte refereres. Hvorudover Carl Gustav blev igien tilfreds stilled, og derforuden forærede ham 11000 Rdlr. Men unseet dette og andre Caresser, som de Svenske siden gjorde ham, fornam man, at han i Hiertet ikke billigede deres Foretagende, men tvert imod bar meere Affection for de Danske, hvorfore Kong Friderik beærede ham med Elephant=Ordenen, hvilken Ære opvakte ikke liden Fortrydelse hos andre, der holdte fore, at saadant var over Meadows Stand, saasom Elephant=Ordenen blev ikke given uden til Folk af stor Naissance. Og foraarsagede denne Fortrydelse, at Kong Friderik siden for en Sum Penge formaadde ham til at give Ordenen tilbage igien. Derpaa blev Tractaterne videre fortsatte, og begyndte da de Svenske Commissarier at give noget efter, som om Delmenhorst og Dyttersken. De lode sig ogsaa merke med, at de vilde lade noget falde af den forlangede Penge Sum, item at forløse Siælland fra deres Krigs=Folk, dersom de Danske vilde exequere de øvrige Ting uden Forhaling. Mediateurerne, som vare den Franske Ambassadeur Terlon og foromtalte Philipp Meadow, søgte derpaa videre at foreene Parterne, men som de Danske Commissarier ingen Fuldmagt havde at slutte alle dislige Ting, maatte de forlade Congressen, for at høre Kong Frideriks endelige Slutning, men lovede inden 3 Dage at komme tilbage, begiærende, at der imidlertid maatte være Stillstand, hvilket Carl Gustav dog ingenlunde vilde accordere, saasom han meenede, at man søgte kun at forhale Tiden, sigende, at han vilde ikke give 3 Timers Stillstand, og paa det at man skulde see, at det var hans Alvor, lod han sætte sin Krigs=Hær i Slagt=Orden, udstrækkende den saa meget, som mueligen, paa det at den skulde synes større, end den var, og lod den rykke lige mod Kiøbenhavn. Han gav derforuden i de Danske Commissariers Paahør Ordre til Gustav Steenbok, at bringe paa Beenene saa meget Folk, som mueligt, [side 170 til 171] i Sverrig, og dermed sætte sig mellem Landskrone og Helsingborg. I Synderlighed skulde han strax føre 2000 Mænd over til Siælland for at bruges til Kiøbenhavns Belejring, hvis man strax ikke beqvemede sig til de foreslagne Freds=Conditioner.